

แนวทางประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล มณฑลทหารบกที่ 24

วิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580 กำหนดไว้ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” การที่จะบรรลุวิสัยทัศน์นี้ได้ นั้น จะต้องพัฒนาประเทศ โดยกำหนดเป้าหมายคือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” ตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 โดยกำหนดกรอบแนวทางเป็นยุทธศาสตร์ 6 ด้านได้แก่ ด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ¹

ปัจจุบันทุกองค์กรทุกหน่วยงานให้ความสำคัญต่อทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายภารกิจและมีขีดความสามารถสูง จึงเห็นได้ว่า ทรัพยากรมนุษย์มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นกลไกขับเคลื่อนหลักที่สำคัญ และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาด้านต่างๆ

กองทัพบกมีนโยบายในการพัฒนากำลังพลกองทัพบก โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลกองทัพบก น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล เพื่อให้กำลังพลมีสมรรถภาพร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรงสามารถปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพมีลักษณะทหารที่ดี อดทนอดกลั้น มีความรู้ รวมถึงการมีสวัสดิการด้านอื่นๆเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจกำลังพล การแก้ไขปัญหาหนี้สินโดยการจัดสวัสดิการเสริมและการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ และการอบรมอาชีพเสริม ให้กำลังพลและครอบครัว²

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลมณฑลทหารบกที่ 24 ให้มีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายของกองทัพบก ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพล โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้กับกำลังพลมณฑลทหารบกที่ 24 สามารถนำหลักการมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตให้มีความสุข ลดปัญหาหนี้สิน เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัว

จุดเริ่มต้นแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ผลจากการใช้แนวทางการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่สังคมไทยอย่างมากในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อม สำหรับผลของการพัฒนาในด้านบวกนั้น ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความเจริญทางวัตถุ และสาธารณูปโภคต่างๆ ระบบสื่อสารที่ทันสมัย หรือการขยายปริมาณและกระจายการศึกษาอย่างทั่วถึงมากขึ้น แต่ผลด้านบวกเหล่านี้ส่วนใหญ่กระจายไปถึงคนในชนบท หรือผู้ด้อยโอกาสในสังคมน้อย แต่กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้เกิดผลลบติดตามมาด้วย เช่น การขยายตัวของรัฐเข้าไปในชนบทได้ส่งผลให้ชนบทเกิดความอ่อนแอในหลายด้าน ทั้งการต้องพึ่งพิงตลาดและพ่อค้าคนกลางในการส่งสินค้าทุน ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติและการรวมกลุ่มกันตามประเพณีเพื่อการจัดการทรัพยากรที่เคยมีอยู่แต่เดิมแตกสลายลง ภูมิความรู้ที่เคยใช้แก้ปัญหา และสิ่งสมปรับเปลี่ยนแปลงกันมาถูกกลืนเลือน และเริ่มสูญหายไป สิ่งสำคัญ ก็คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้คนไทยสามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีศักดิ์ศรีภายใต้อำนาจและความมีอิสระในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและจัดการเพื่อให้ตนเองได้รับการสนองต่อความต้องการต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเองซึ่งทั้งหมดนี้ ถือว่าเป็นศักยภาพพื้นฐานที่คนไทยและสังคมไทยเคยมีอยู่แต่เดิม ต้องถูกกระทบกระเทือน ซึ่งวิกฤตเศรษฐกิจจากปัญหาฟองสบู่และปัญหาความอ่อนแอของชนบท รวมทั้งปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้น ล้วนแต่เป็นข้อพิสูจน์และยืนยันปรากฏการณ์นี้ได้เป็นอย่างดี

"เศรษฐกิจพอเพียง" เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะนำทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 35 ปี ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ และเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆมาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้³

เศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นพระราชดำรัสที่พระราชทานให้ประชาชนดำเนินตามวิถีชีวิตแห่งการดำรงชีพที่สมบูรณ์ โดยมีธรรมะเป็นเครื่องกำกับ และมีใจตนเป็นสำคัญ

นักคิดระดับโลกเห็นด้วยกับแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

มีการนำเสนอบทความ สัมภาษณ์ต่าง ๆ เช่น

ศ.ดร. อมาตยา เซน ศาสตราจารย์ชาวอินเดีย เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ ปี ค.ศ. 1998 มองว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการใช้สิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ และใช้โอกาสให้พอเพียงกับชีวิตที่ดี ซึ่งไม่ได้หมายถึงความไม่ต้องการ แต่ต้องรู้จักใช้ชีวิตให้ดีพอ อย่าให้ความสำคัญกับเรื่องของรายได้และความร่ำรวย แต่ให้มองที่คุณค่าของชีวิตมนุษย์⁴

ศ.ดร.วูล์ฟกัง ซัคส์ นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อมคนสำคัญของเยอรมนี สนใจการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างมาก และมองว่าน่าจะเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับทุกชาติในเวลานี้ ทั้งมีแนวคิดผลักดันเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นที่รู้จักในเยอรมนี⁵

จิกมี ทินเลย์ นายกรัฐมนตรีแห่งประเทศภูฏาน ให้ทรงทราบว่า หากประเทศไทยกำหนดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นวาระระดับชาติ และดำเนินตามแนวทางนี้อย่างจริงจัง "ผมว่าประเทศไทยสามารถสร้างโลกใบใหม่จากหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สร้างชีวิตที่ยั่งยืน และสุดท้ายจะไม่หยุดเพียงแค่นั้นในประเทศ แต่จะเป็นหลักการและแนวปฏิบัติของโลก ซึ่งหากทำได้สำเร็จ ไทยก็คือผู้นำ"⁶

นาย Hakan Bjorkman รักษาการผู้อำนวยการ สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติในประเทศไทย กล่าวเชิดชูปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และยังได้ตระหนักถึงวิสัยทัศน์และแนวคิดในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 และเป็นแนวทางสู่การพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน⁷

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการเชิดชูเป็นอย่างสูงจากองค์การสหประชาชาติ โดย นาย โคฟี อันนัน ในฐานะเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลความสำเร็จสูงสุดด้านการพัฒนามนุษย์ แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2549 และได้มีปาฐกถาถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่มีประโยชน์ต่อประเทศไทยและนานาประเทศ และสามารถเริ่มได้จากการสร้างภูมิคุ้มกันในตนเองสู่หมู่บ้านและสู่เศรษฐกิจในวงกว้างขึ้นในที่สุด⁸

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency Economy คำว่า Sufficiency Economy นี้ ไม่มีในตำราเศรษฐศาสตร์ เพราะเป็นความคิดใหม่ โดยที่เราสามารถปรับปรุงหรือใช้หลักการ เพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น⁹

การปฏิบัติตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

1. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพ

อย่างจริงจัง ดังพระราชดำรัสว่า ... ความเป็นอยู่ที่ดีต้องไม่พึ่งเพ้อ ต้องประหยัดไป ในทางที่ถูกต้อง ...

2. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้อง สุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม ดังพระราชดำรัสว่า ... ความเจริญของคนทั้งหลายย่อมเกิดมาจากการประพฤติชอบและการหาเลี้ยงชีพของตนเป็นหลักสำคัญ ...
3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์ และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงในอดีต ซึ่งมีพระราชดำรัสเรื่องนี้ว่า ... ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึง ความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรมทั้งในเจตนา และการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น...
4. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยากครั้งนี้ โดยต้องชวนชายเฝ้าหาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ พระราชดำรัสตอนหนึ่งที่ทำให้ความชัดเจนว่า ... การที่ต้องการให้ทุกคนพยายามที่จะหาความรู้ และสร้างตนเองให้มั่นคงนี้ เพื่อตนเอง เพื่อที่จะให้ตัวเองมีความเป็นอยู่ที่ก้าวหน้า ที่มี สุข พอดีพอกินเป็นขั้นหนึ่ง และขั้นต่อไปก็คือ ให้มีเกียรติว่ายืนได้ด้วยตนเอง...
5. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ละสิ่งที่ยั่วกิเลสให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลงในครั้งนี้ เพราะยังมีบุคคลจำนวนมากมิใช่น้อยที่ดำเนินการ โดยปราศจากการละอายต่อแผ่นดิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานพระราโชวาทว่า ...พยายามไม่ก่อความชั่วให้เป็นเครื่องทำลายตัว ทำลายผู้อื่น พยายามลด พยายามละความชั่วที่ตัวเองมีอยู่ พยายามก่อความดีให้แก่ตัวอยู่เสมอ พยายามรักษาและเพิ่มพูนความดีที่มีอยู่นั้น ให้งอกงามสมบูรณ์ ... ทรงย้ำเน้นว่า คำสำคัญที่สุดคือ คำว่า "พอ" ต้องสร้างความพอที่สมเหตุสมผลให้กับตัวเองให้ได้ และเราก็จะพบกับความสุข¹⁰

พระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 พระราชทาน ณ วันที่ 4 ธันวาคม 2541 “เศรษฐกิจพอเพียง... จะทำความเจริญให้แก่ประเทศได้ แต่ต้องมีความเพียร แล้วต้องอดทน ต้องไม่ใจร้อน ต้องไม่พูดมาก ต้องไม่ทะเลาะกัน ถ้าทำโดยเข้าใจกัน เชื่อว่าทุกคนจะมีความสุขพอใจได้...”¹¹

พระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ รัชกาลที่ 9 จากวารสารชัยพัฒนา "เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดินเปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป"¹²

ความเข้าใจของคนส่วนมากต่อเศรษฐกิจพอเพียง คนส่วนมากมักเข้าใจว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของเกษตรกรเท่านั้น ซึ่งแท้จริงผู้ประกอบการอาชีพอื่น ก็สามารถนำเอาแนวพระราชดำรัสไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งสิ้น "ผู้ที่เป็นเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม ก็สามารถนำมาประยุกต์ใช้โดยเน้นการผลิตด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง และไม่ควรรทำอุตสาหกรรมขนาดใหญ่เกินไป เพราะหากขนาดใหญ่เกินไป ก็จะต้องพึ่งพิงสินค้าวัตถุดิบและเทคโนโลยีจากต่างประเทศเข้ามาผลิตสินค้า ต้องคำนึงถึงสิ่งที่อยู่ในประเทศไทยก่อน เพื่อให้ไม่ต้องพึ่งพิงต่างชาติ อย่างเช่นปัจจุบันผู้ที่เป็นเกษตรกร หากมีความพอประมาณในใจตน ไม่นึกแต่จะซื้อรถคันใหม่ หรือเครื่องมืออำนวยความสะดวกอยู่ร่ำไป ก็จะมีความสุข"¹³

เป้าหมายของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ พึ่งตนเองได้ระดับหนึ่ง อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสันติสุข อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียง เริ่มจากระดับตัวเอง ครอบครัว องค์กร ชุมชน สังคม ประเทศชาติ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข สมดุล 4 มิติ (ด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม) การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลและการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นกรอบมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน
3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมๆ กัน ดังนี้
 - 3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิต และการบริโภค ที่อยู่ในระดับพอประมาณ
 - 3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาสาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ
 - 3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล
4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ
 - 4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
 - 4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต
5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

เศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ในระดับต่างๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่างๆ โดยอาศัยความพอประมาณและความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีมีความรู้ความเพียรและความอดทน สติและปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี

ภาพที่ 1 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เศรษฐกิจพอเพียง¹⁴

ที่มา : Malinee Tengumnuay. (1981). Household Savings Behavior in Thailand. P.3.

เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่า ทฤษฎีใหม่ โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นขั้นตอนนั้น เป็นตัวการใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติเป็นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ อาจเปรียบเทียบกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ แบบพื้นฐานกับแบบก้าวหน้าได้ ดังนี้

ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว โดยเฉพาะเกษตรกรเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ที่มุ่งแก้ปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลแหล่งน้ำต้องพึ่งน้ำฝนและประสบความเสี่ยงจากการที่น้ำไม่พอเพียง แม้กระทั่งสำหรับการปลูกข้าวเพื่อบริโภคและมีข้อสมมุติว่ามีที่ดินพอเพียงในการขุดบ่อเพื่อแก้ปัญหาในเรื่อง

ดังกล่าวจากการแก้ปัญหาความเสี่ยงเรื่องน้ำ จะทำให้เกษตรกรสามารถมีข้าวเพื่อการบริโภคยังชีพในระดับหนึ่งได้ และใช้ที่ดินส่วนอื่นๆ สนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัว รวมทั้งขายในส่วนที่เหลือ มีรายได้ที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ทั้งนี้เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นในระดับครอบครัว อย่างไรก็ตาม แม้กระทั่งในทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ก็จำเป็นที่เกษตรกรจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนราชการ มูลนิธิ และภาคเอกชนตามความเหมาะสม

ความพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เป็นเรื่องของการสนับสนุนให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ หรือการที่ธุรกิจต่างๆ รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ กล่าวคือ เมื่อสมาชิกในแต่ละครอบครัวหรือองค์กรต่างๆ มีความพอเพียงขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแล้วก็จะรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมมือกันสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่มและส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามกำลังความสามารถของตนซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนโดยรวมหรือเครือข่ายวิสาหกิจนั้นๆ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

ความพอเพียงระดับประเทศ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 ซึ่งส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ ในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้จะเป็ประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา หรือร่วมมือกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่ อันประกอบด้วยชุมชน องค์กร และธุรกิจต่างๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง กลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้^{15,16,17,18}

มณฑลทหารบกที่ 24 เป็นองค์กรหนึ่งของกองทัพบก ปัจจุบันมีกำลังพลจำนวน 726 นาย ซึ่งประกอบด้วยกำลังพลทุกระดับชั้น จากการที่ผู้วิจัยได้รับราชการที่ มณฑลทหารบกที่ 24 มาเป็นระยะเวลา 13 ปี และเป็นฝ่ายอำนวยการกำกับดูแลงานด้านกำลังพล จึงได้ทราบว่า

กำลังพลส่วนใหญ่ยังคงมีหนี้สินจำนวนมาก จากข้อมูลการจ่ายตรงเงินเดือนประจำเดือน พฤษภาคม 2562 พบว่า กำลังพลมณฑลทหารบกที่ 24 มีหนี้สินรวมกันสูงถึงกว่า 295 ล้านบาท กำลังพลส่วนใหญ่ยังคงขาดความพอเพียง ฟุ้งเฟ้อ และก่อหนี้เพื่อซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การเช่าซื้อรถยนต์ โทรศัพท์มือถือ(ราคาแพง) และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ตามสมัยนิยม และด้วยปัจจุบันผู้ให้บริการและจัดจำหน่ายสิ่งของ นำระบบการผ่อนชำระผ่านบัตรเครดิต หรือผ่านสินเชื่อ ต่างๆ มาให้บริการ ทำให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อได้เร็วขึ้น อีกทั้งการทำธุรกรรมออนไลน์ ที่สามารถจ่ายเงินซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ตผ่าน E-Banking หรือหักชำระออนไลน์ผ่านบัตรเครดิต จึงเป็นตัวเร่งทำให้เกิดหนี้สินมากมาย

ข้อมูลหนี้สินกำลังพลมณฑลทหารบกที่ 24 มีรายการที่สามารถจำแนกเป็นหนี้สินต่าง ๆ พอสังเขปดังนี้ 1. เงินกู้สหกรณ์ออมทรัพย์ 2. เงินกู้ออมทรัพย์ข้าราชการกองทัพ (อทบ.) 3. เงินกู้ธนาคารออมสิน 4. เงินกู้ธนาคารทหารไทย 5. หนี้นอกระบบ ซึ่งหนี้นอกระบบ เป็นการกู้ยืมเงินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย คือมีการเรียกดอกเบี้ยเกินไปกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยอาจเป็นการคิดดอกเบี้ยไว้ล่วงหน้า รวมเข้ากับเงินต้น แล้วเขียนในสัญญาไม่ตรงกับจำนวนเงินที่ลูกหนี้ได้รับ ซึ่งหนี้นอกระบบนี้ สามารถเห็นได้ตามโฆษณาเงินด่วนต่างๆ ไม่ว่าจะในสิ่งพิมพ์ หรือป้ายประกาศที่ติดในที่สาธารณะต่างๆ ซึ่งถือเป็นการเรียกดอกเบี้ยที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

กำลังพลบางส่วนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข เช่น การดื่มสุราเป็นประจำ การเล่นเกมพนัน พนันบอล และยังต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว เกิดปัญหาความเครียด ไม่สนใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย เกิดปัญหากำลังพลเสื่อม เนื่องจากเกิดภาวะความซึมเศร้าจากการที่ต้องดำรงชีวิตโดยขาดเงิน ไม่มีเงินใช้จ่ายใช้สอย มีการถูกตามทวงหนี้สินจากเจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินต่าง ๆ หรือบุคคลอื่น ซึ่งหนี้ที่เกิดจากการกู้ยืมเงินของกองทัพ และจากการที่กำลังพลได้ทำการกู้เงินจากสถาบันการเงิน หรือกู้เงินจากบุคคลอื่น ๆ และจากปัญหาดังกล่าว อาจนำไปสู่การเข้าไปเกี่ยวข้องกับเครือข่ายค้ายาเสพติด เนื่องจากหลงผิดเห็นว่า ได้เงินง่ายเร็ว นำไปสู่การกระทำผิด และถูกลงโทษจำคุกและต้องออกจากราชการในที่สุด

ความเข้าใจของกำลังพลในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กำลังพลบางส่วน เข้าใจเพียงว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นไปในทางด้านเกษตร ทั้งที่จริงๆแล้วนั้น สามารถนำหลักการไปใช้ได้หลายๆด้าน จึงทำให้กำลังพลที่ไม่มีทักษะความรู้พื้นฐานด้านการเกษตร หรือกำลังพลที่ไม่มีแหล่งที่ดินสำหรับการเกษตร ไม่ได้สนใจอย่างจริงจังที่จะนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และในบางโอกาสที่หน่วยได้จัดอาชีพเสริมให้กับกำลังพล แต่เป็นเชิงบังคับให้กำลังพลที่รายได้น้อยทำโดยไม่ได้เกิดจากความสมัครใจ ไม่มีทักษะความถนัดหรือไม่ได้สนใจในอาชีพเสริมนั้นๆ ซึ่งจะทำให้ขาดความเอาใจใส่ในการทำงาน ผลงานผลผลิตด้อยคุณภาพ อีกประเด็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญคือ การจัดอาชีพเสริม ถ้าไม่ได้มีการรวมกลุ่มอาชีพ หรือ มีการรวมกลุ่มอาชีพแต่ปริมาณการผลิตที่น้อย อาจทำให้ขาดอำนาจต่อรองด้านราคา ถูกกดราคาโดยพ่อค้าคนกลาง หรือปริมาณการผลิตที่น้อย ไม่คุ้มค่าในการผลิตและจำหน่าย

ผู้วิจัยมีความเห็นว่าพัฒนาคุณภาพชีวิตและการแก้ปัญหาหนี้สินของกำลังพล ด้วยการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้นั้น จะต้องให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น คอยสอดส่อง กำกับดูแล ส่งเสริมแนวทางแก้ปัญหาและกำหนดมาตรการควบคุม การดำเนินการดังกล่าวจึงจะเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ จึงเห็นควรเสนอแนะการดำเนินการของผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นโดยมีแนวทางดังนี้

1. แนวทางเชิงนโยบาย หน่วยงานควรมีนโยบายที่เป็นรูปธรรม สามารถนำไปปฏิบัติดังนี้
 - 1.1 ส่งเสริมให้กำลังพลทุกนายจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อจดบันทึกรายรับ รายจ่ายของกำลังพลทุกนายในแต่ละเดือน อีกทั้งยังเป็นการเตือนความจำของจำนวนเงินที่ได้รับและใช้จ่ายไปในแต่ละเดือน มีวินัยในการใช้จ่าย
 - 1.2 สนับสนุนให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ทำการตรวจสอบสถานะหนี้สินของกำลังพลในแต่ละเดือน เพื่อเป็นฐานข้อมูลต่อไป
 - 1.3 ปรับปรุงระบบสวัสดิการของกำลังพลให้มากขึ้น เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายอีกทางหนึ่ง
 - 1.4 ลดการอนุมัติการกู้เงินของกำลังพล ที่นำไปใช้ในทางที่ผิดวัตถุประสงค์และความจำเป็นลง และรายรับเมื่อหักรายจ่ายทั้งหมดแล้วจะต้องเหลือไม่น้อยกว่า 1 ส่วนใน 3 ส่วนของเงินเดือน

- 1.5 รมรงค์ส่งเสริมให้กำลังพล ลด ละ เลิก อบายมุข ทุกประเภท ส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา และการจัดโครงการปฏิบัติธรรม
 - 1.6 ให้มีการส่งเสริมและให้คำปรึกษา การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ของกำลังพล รวมหนี้หลายๆแห่งเป็นหนี้แห่งเดียว โดยดอกเบี้ยยถูกลง ก็จะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการที่ไม่ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่แพง ซึ่งในข้อนี้ ในหน่วยมณฑลทหารบกที่ 24 ได้ดำเนินการแล้ว โดยกำหนดมาตรการและส่งเสริมผ่านทางสหกรณ์ออมทรัพย์ของหน่วยที่ได้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลดต่ำลง และขยายเวลาผ่อนชำระให้นานขึ้น เปิดโอกาสให้กำลังพลปรับโครงสร้างหนี้ได้ง่ายขึ้น โดยการกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ เพื่อใช้หนี้สถาบันการเงินหรือหนี้นอกระบบต่างๆ
 - 1.7 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการส่งเสริมอาชีพ คือ ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพเสริมที่เป็นทางเลือกเพิ่มขึ้น เช่น อาชีพช่างไม้ งานฝีมือ อาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์ และให้กำลังพลได้เลือกอาชีพเสริมที่ตนเองมีความสนใจตามความสมัครใจและความถนัด รวมทั้งสนับสนุนด้านการตลาด การหาแหล่งจัดจำหน่าย เช่น จัดให้มีตลาดนัด หรือ สถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตร สินค้างานฝีมือ ต่างๆ ที่กำลังพลสามารถจะนำมาวางจำหน่ายได้ ส่งเสริมให้แต่ละกลุ่มมีความเข้มแข็งสามารถนำเสนอผลผลิต สินค้า ต่อผู้บริโภคที่เป็นองค์กร หรือการเสนอสินค้าผ่านสื่อสังคมออนไลน์ จะทำให้ได้จำหน่ายในราคาที่เหมาะสม เป็นธรรม ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง
2. แนวทางเชิงปฏิบัติ ทุกหน่วยงานควรณรงค์ให้กำลังพลได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันและกำกับดูแลกำลังพล ดังนี้
 - 2.1 ชมเชยและยกย่องกำลังพล ที่ได้ปฏิบัติตามนโยบายและนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไปบริหารจัดการหนี้สิน จนกระทั่งหนี้สินหมดไป
 - 2.2 จัดกำลังพลไปทัศนศึกษาดูงานในสภาพภูมิประเทศจริงของบุคคลที่ได้นำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้แล้วประสบผลสำเร็จ เช่น เกษตรกรหรือกำลังพลที่ได้นำแนวทางนี้ไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม หรือเชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จแล้วมาถ่ายทอดประสบการณ์องค์ความรู้
 - 2.3 ส่งเสริมให้กำลังพลมีอาชีพเสริมที่สุจริต เช่น เลี้ยงไก่ไข่ ปลูกผัก โดยไม่กระทบเวลาราชการ

2.4 อบรมศีลธรรมประจำเดือน ทั้งในและนอกหน่วยให้กับกำลังพล

2.5 ผู้บังคับหน่วยหมั่นตรวจตรา เยี่ยมเยียนกำลังพลทุกระดับชั้น ณ บ้านพักของกำลังพล ซึ่งจะทำให้กำลังพล รู้สึกว่าผู้บังคับบัญชา มีความห่วงใย ใส่ใจในความเป็นอยู่ทำให้ มีขวัญกำลังใจที่ดี พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามที่ผู้บังคับบัญชา แนะนำ หรือสั่งการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกิดความสมดุลของรายได้ รายจ่าย และการดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสมมีคุณธรรม โดยการปฏิบัติ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความพอประมาณ หน่วยควรมีการส่งเสริมในการให้กำลังพลดำเนินชีวิตด้าน ความพอประมาณให้มากยิ่งขึ้น เช่น การส่งเสริมกำลังพลที่สามารถดำเนินชีวิตให้ ปราศจากหนี้สินหรือสามารถลดการเป็นหนี้สิน โดยการดำเนินชีวิตอยู่อย่างพอเพียง หรือให้กำลังพลดังกล่าวแนะนำการดำเนินชีวิตของตนให้กำลังพลคนอื่น นำไปเป็น ตัวอย่างในการปรับใช้กับตนเอง เช่น การเข้มงวดในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ก็จะทำให้การดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านความพอประมาณของ กำลังพลของหน่วยอยู่ในระดับที่ดียิ่งขึ้น จะทำให้ลดการใช้จ่ายลง ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญ ของการเกิดหนี้สิน
2. ด้านความมีเหตุผล ถือว่ามีความสำคัญ เพราะเป็นการแสดงถึงความรู้ความเข้าใจของ กำลังพลในการรับรู้ข้อมูล มีวิจารณญาณในการตัดสินใจในการใช้จ่าย จึงควรมีการ จัดอบรมสัมมนา โดยให้ผู้ที่มีความรู้มีประสบการณ์มาอบรมให้กำลังพลมีความรู้ เพื่อที่จะได้พิจารณาก่อนการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผลที่ถูกต้อง เช่น ความจำเป็นในการใช้ จ่าย การแบ่งรายได้เป็นสัดส่วนให้เพียงพอในแต่ละเดือน จัดลำดับความเร่งด่วนใน การใช้จ่าย สร้างทัศนคติใหม่ ที่ไม่หลงยึดติดกับวัตถุนิยมที่ฟุ้งเฟ้อสุรุ่ยสุร่าย กับสิ่ง อำนาจความสะดวกเกินกว่าความสามารถในการสร้างรายได้
3. ด้านการครองตนยึดหลักคุณธรรม ลดละเลิก อบายมุข ทั้งปวง ที่เป็นตัวบ่อนทำลาย สิ้นทรัพย์ที่หามาได้ ซึ่งไม่จำเป็นต่อการดำรงชีพ และอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุ นำมาซึ่ง ความสูญเสียทรัพย์ และชีวิตหรือการกระทำที่ผิดกฎหมาย จากการขาดสติได้ ดำรงตน ให้อยู่ในความไม่โลภ มีความซื่อสัตย์ สุจริต ทำงานในหน้าที่ และไม่หาช่องทางแสวง ผลประโยชน์จากงานที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อมิให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง

สรุปผลที่ได้จากการวิจัย และจากการทำโครงการส่งเสริมอาชีพของกำลังพล พบว่า กำลังพล สังกัดมณฑลทหารบกที่ 24 หากได้รับการชี้แนะแนวทางตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะมีความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำเอาไปใช้ในการดำรงชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ มีผลให้ความเป็นอยู่และสภาพการเงินมีความคล่องตัวมากขึ้น รู้จักบริหารจัดการหนี้สินของตนเอง ด้วยการเก็บออม ไม่ใช่จ่ายฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย ทำให้ครอบครัว มีภาระหนี้สินลดน้อยลง และหลุดพ้นจากการเป็นหนี้ได้ในที่สุด ทำให้มีเงินเหลือ นำไปใช้จ่ายในครอบครัว หรือสามารถสำรองไว้ใช้จ่ายยามจำเป็น นอกจากนี้ยังสามารถนำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไปประยุกต์ใช้ไม่เพียงแต่เรื่องเงินเท่านั้น แต่ยังนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ให้ยึดมั่นในคุณธรรม ดำรงอยู่ในสายกลาง ไม่เบียดเบียนใคร ให้คุณธรรมยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต มีขวัญและกำลังใจที่ดีขึ้น เนื่องมาจากสภาวะหนี้สินลดลง หรือหมดไป และหากหน่วยงาน สามารถขยายผลจากกำลังพลบางส่วนที่มีความเข้าใจและปฏิบัติได้ผลดีแล้ว นำแนวทางนี้ไปสู่ครอบครัว ญาติพี่น้อง และชุมชนใกล้เคียงและ ไปสู่กำลังพลและครอบครัวที่ยังคงมีปัญหาอยู่ ก็จะทำให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลมณฑลทหารบกที่ 24 มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทัพบก ตลอดจนกำลังพลของหน่วย จะมีความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น มีวิธีการแก้ปัญหาการดำรงชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ทั้งนี้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการที่ได้ทรงพระราชทานแนวทางไว้เพื่อให้คนไทยทุกคน และหลักการนี้จะยังคงใช้ได้กับทุกยุคทุกสมัย ไม่ว่าจะสถานการณ์โลกจะเปลี่ยนแปลงไปเช่นไร ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีความพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ จะมีเงินใช้ด้วยความพอเพียง ใช้แต่สิ่งของที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวันเท่านั้น ไม่อยากได้สิ่งของฟุ่มเฟือย หากทุกคนรวมถึงทุกภาคส่วนสามารถกระทำได้ตามแนวทางนี้ ประเทศไทยของเราจะพึ่งพาตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องนำเข้าสินค้าที่ไม่จำเป็น หรือไม่จำเป็นต้องไปกู้เงินจากต่างประเทศ จะทำให้สถานะทางการเงินของประเทศมั่นคงและมีเสถียรภาพ